

ผลการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจแลพสังคมของโครงการ
“ยกระดับนวัตกรรมชุมชนด้วยกระบวนการวิศวกรสังคมคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม”

โดย

ดร.รณกิจ โคกทอง

เสนอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โครงการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
ผลการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจแลพสังคมของโครงการ	1
กรอบแนวคิดการประเมิน SROI	2
ขั้นตอนการประเมิน SROI	2
ตารางที่ 1 บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการ	6
ตารางที่ 2 แผนผลลัพธ์ของโครงการ	8
ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของโครงการ	11
ตาราง 4 สัดส่วนอัตราคิดลดของโครงการ	12
ตารางที่ 5 ผลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โครงการ	15
ตารางที่ 6 ผลการประเมินอัตราผลตอบแทนทางสังคมของโครงการ	18
ภาคผนวก	20
อ้างอิง	24

ผลการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจแลพลังค์มของโครงการ

“ยกระดับนวัตกรรมชุมชนด้วยกระบวนการวิศวกรรมสังคมคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม”

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

วิศวกรรมสังคมเอกลักษณ์ของการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะ Soft Skill ให้กับนักศึกษา ทั้งการเป็นนักคิด นักสื่อสาร นักประสานงาน และนักสร้างนวัตกรรม โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาได้นำเอาทักษะเหล่านี้สร้างนวัตกรรม ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จนต่อยอดไปสู่การเป็นธุรกิจ

โดยแบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมบ่มเพาะนักศึกษาวิศวกรรมสังคม
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการวิศวกรรมสังคม
3. กิจกรรมพัฒนานวัตกรรมชุมชน
4. กิจกรรมส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการ

การประเมิน SROI (Social Return On Investment: SROI)

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) เป็นวิธีการวัดคุณค่าทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมหรือโครงการ โดยนำมูลค่าทางสังคมเหล่านี้มาเปรียบเทียบกับต้นทุนของการดำเนินงานในรูปของอัตราส่วน เช่น 1:3 หมายความว่า ทุกๆ 1 หน่วยของเงินลงทุนจะสร้างผลตอบแทนทางสังคม 3 หน่วย

จุดเด่นของ SROI

- สร้างความเข้าใจถึง "คุณค่าที่แท้จริง" ของโครงการมากกว่าตัวเลขทางการเงินเพียงอย่างเดียว
- ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน
- เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

กรอบแนวคิดการประเมิน SROI

SROI (Social Return on Investment) เป็นกรอบแนวคิดการประเมินที่ผสมผสานหลักการของการบัญชีต้นทุน-ผลตอบแทนเข้ากับมิติทางสังคม เพื่อประเมิน “คุณค่าเชิงสังคม” ที่กิจกรรม โครงการ หรือองค์กรได้สร้างขึ้น โดยใช้การแปลงผลลัพธ์เชิงคุณภาพให้เป็นมูลค่าเชิงการเงินเพื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการดำเนินงาน

องค์ประกอบของการประเมิน SROI

องค์ประกอบ	รายละเอียด
1. Inputs	ทรัพยากรที่ใช้ เช่น เงินทุน บุคลากร อุปกรณ์
2. Activities	กิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้โครงการ
3. Outputs	ผลลัพธ์ที่จับต้องได้จากกิจกรรม เช่น จำนวนคนที่ได้รับการฝึกอบรม
4. Outcomes	การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้รับประโยชน์ เช่น ทักษะที่เพิ่มขึ้น
5. Impact	ผลกระทบระยะยาวต่อสังคมหรือระบบ เช่น รายได้เพิ่มขึ้น สุขภาพดีขึ้น
6. Monetization	การกำหนดมูลค่าทางการเงินให้กับผลลัพธ์
7. SROI Ratio	อัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคม

ขั้นตอนการประเมิน SROI

1. การกำหนดขอบเขตและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Involvement)
ระบุเป้าหมายของการประเมิน ระบุผู้มีส่วนได้เสีย และทำความเข้าใจความคาดหวังของพวกเขา
2. การทำแผนภาพทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)
แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น
3. การระบุและประเมินข้อมูลเชิงปริมาณ
วัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ตัวชี้วัดที่สามารถกำหนดมูลค่าได้ เช่น รายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือค่าใช้จ่ายที่ลดลง
4. การกำหนดมูลค่า (Monetization)
แปลงผลลัพธ์เชิงคุณภาพเป็นมูลค่าทางการเงิน โดยใช้แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น ราคาตลาด หรือการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

5. การคำนวณ SROI (SROI Ratio)

คำนวณอัตราส่วน SROI โดยใช้สูตร:

$$\text{SROI} = \frac{\text{มูลค่าของผลลัพธ์สุทธิทั้งหมดต้นทุนของโครงการทั้งหมด}}{\text{ต้นทุนของโครงการทั้งหมดมูลค่าของผลลัพธ์สุทธิทั้งหมด}}$$

การหักล้างผลกระทบที่ไม่ใช่ผลจากโครงการ (Adjustments)

เช่น

- **Deadweight:** สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นอยู่แล้วแม้ไม่มีโครงการ
- **Attribution:** สัดส่วนผลลัพธ์ที่เป็นผลมาจากองค์กรอื่น
- **Displacement:** การแทนที่ผลกระทบอื่นที่มีอยู่
- **Drop-off:** การลดลงของผลลัพธ์ในช่วงเวลาต่อมา

Deadweight (น้ำหนักที่ตายไป / ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเองอยู่แล้ว)

ความหมาย: คือ สัดส่วนของผลลัพธ์ที่น่าจะเกิดขึ้นอยู่แล้ว แม้ไม่มีโครงการหรือกิจกรรมนี้เกิดขึ้น
จึงต้องหักออกจากผลลัพธ์ทั้งหมด เพื่อให้ได้เฉพาะส่วนที่เกิดจากโครงการจริง ๆ

ตัวอย่าง: สมมติว่าโครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพให้กับคนว่างงานทำให้ 100 คนมีงานทำ แต่ในจำนวนนั้น 30 คนอาจหางานได้เองโดยไม่ต้องเข้าอบรม

ดังนั้น Deadweight = 30%

Displacement (การแทนที่ / การแย่งผลประโยชน์)

ความหมาย: คือ ผลกระทบที่เกิดจากโครงการไปแทนที่หรือแย่งผลประโยชน์จากที่อื่น
แปลว่า ผลลัพธ์นั้นไม่ได้เพิ่มขึ้นจริง แต่แค่เปลี่ยนที่มา

ตัวอย่าง: โครงการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้งาน แต่ตำแหน่งนั้นจริง ๆ อาจมีคนอื่นได้ ถ้าไม่มีโครงการนี้

แปลว่า โครงการนี้ช่วยคนกลุ่มหนึ่ง แต่ไปแย่งโอกาสของคนอีกกลุ่มหนึ่ง

หากพบว่ามีแรงงาน 10 ตำแหน่งจาก 100 คนที่ไ้งาน

Displacement = 10%

Attribution (การมีส่วนร่วมของผู้อื่น)

ความหมาย: คือ สัดส่วนของผลลัพธ์ที่ควรให้เครดิตกับผู้มีส่วนร่วมอื่น ๆ นอกเหนือจากโครงการนี้ เพราะในโลกความจริง ผลลัพธ์มักไม่ได้เกิดจากปัจจัยเดียว

ตัวอย่าง: คนที่ไ้งานหลังอบรม อาจไม่ได้เกิดจากการอบรมเพียงอย่างเดียว แต่เพราะมีการสนับสนุนจากครอบครัวหรือองค์กรอื่น เช่น หน่วยงานจัดหางานช่วยหาดำแหน่ง

หากคิดว่า 20% ของผลลัพธ์มาจากผู้อื่น

Attribution = 20%

Drop-off (การลดลงของผลกระทบในปีถัดไป)

ความหมาย: คือ การลดลงของผลกระทบเมื่อเวลาผ่านไป เพราะผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเสื่อมถอยหรือไม่คงอยู่ในระยะยาว

ตัวอย่าง: โครงการอบรมทำให้ผู้เข้าร่วมมีรายได้เพิ่มขึ้น 10,000 บาทต่อปี แต่ในปีที่ 2 รายได้อาจเพิ่มขึ้นแค่ 8,000 บาท และปีต่อไปเหลือ 6,000 บาท

สมมติผลลัพธ์ลดลง 20% ต่อปี

Drop-off = 20%

6. การรายงาน การใช้ผลลัพธ์ และการเรียนรู้

สื่อสารผลการประเมินให้ผู้มีส่วนได้เสียรับรู้ และนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือขยายผลกิจกรรมในอนาคต

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ

- 1.สโมสรนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- 2.นักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- 3.สถานประกอบการในชุมชน ร้าน ภูวนนท์เทรดดิ้ง ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร
- 4.คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- 5.มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลลัพธ์	รายละเอียด	แหล่งข้อมูล
1. สโมสรนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	สร้างรายได้จากการขายพระเครื่องในพิธีไหว้ครูช่าง	สโมสรเป็นผู้จัดจำหน่ายพระเครื่องที่ร่วมกำกับชุมชนเพื่อหารายได้เข้าสโมสร	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์
	รางวัลระดับชาติ	สโมสรเป็นผู้ไปนำเสนอโครงการและประกวดในเวทีระดับชาติ	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์
2. นักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	เกิดความภาคภูมิใจและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคณะ	นักศึกษาทุกคนที่ไม่ใช่สโมสรเป็นผู้เข้าร่วมพิธีไหว้ครูช่างและบูชาพระเครื่อง	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์
3. สถานประกอบการในชุมชน ร้านภูวนนท์เทรดดิ้ง ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร	สร้างรายได้จากการผลิตพระเครื่อง	เป็นผู้ผลิตพระเครื่องดินเผา	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์
	ทักษะการทำพระที่ถูกส่งต่อ	เป็นแหล่งเรียนรู้และผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้การทำพระเครื่อง	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์
4. คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	เกิดการสานต่อวัฒนธรรมองค์กร	เป็นผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรมและบริหารงบประมาณ	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	เกิดการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย	เป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้ทางคณะ	สัมภาษณ์ คาดการณ์ และสังเกตการณ์

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและผลประโยชน์ที่แต่ละกลุ่มได้รับจากโครงการ ไม่ว่าจะเป็นรายได้โดยตรง เช่น สโมสรนักศึกษาและสถานประกอบการในชุมชน หรือผลกระทบทางอ้อม เช่น ความภาคภูมิใจของนักศึกษาและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายคุณค่าทางสังคมที่ครอบคลุมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โครงการสามารถสร้างผลลัพธ์ที่จับต้องได้ทั้งด้านรายได้ ทักษะ และคุณค่าทางจิตใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ได้แก่ สโมสรนักศึกษา นักศึกษา ชุมชนผู้ผลิต พระเครื่อง คณะ และมหาวิทยาลัยทุกกลุ่มมีบทบาทแตกต่างกัน แต่ล้วนมีความสัมพันธ์เชิงระบบในการขับเคลื่อนนวัตกรรมชุมชนผ่านกิจกรรม "ไหว้ครูช่าง" และการพัฒนาพระเครื่อง โครงการสามารถระบุบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจนครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างนักศึกษา ชุมชน และคณะ ทำให้เกิดนวัตกรรมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม การที่สโมสรนักศึกษาและชุมชนสามารถมีรายได้สะท้อนถึงการบูรณาการการเรียนรู้กับการสร้างอาชีพจริง ขณะที่นักศึกษาเกิดความผูกพันและภาคภูมิใจในคณะ ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่ยั่งยืน

ตารางที่ 2 แผนที่ผลลัพธ์ของโครงการ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	กิจกรรม	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลกระทบ	รายละเอียด
สโมสรมักศึกษาคณะ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	- อบรมทักษะ วิศวกรสังคม -ลงพื้นที่หาปัญหา ของชุมชน -สร้างนวัตกรรม -อบรมทักษะ ผู้ประกอบการ -แข่งขันนำเสนอ โครงการ	- ได้ทักษะ วิศวกรสังคม - ได้ปัญหาและ แนวทางแก้ -ได้นวัตกรรม พิมพ์พระเครื่อง - ได้แผนธุรกิจ BMC Model -ได้ ประสบการณ์ใน การแข่งขันใน ระดับชาติ	- สร้างรายได้จากการขาย พระเครื่องในพิธีไหว้ครู ช่วง - รางวัลระดับชาติ	-เกิดอัตลักษณ์ ของนักศึกษา ราชภัฏ -สร้างรายได้ ให้กับสโมสร นักศึกษาและ ชุมชน - ได้นวัตกรรม ของคณะที่ใช้ใน ทุกปี -มีเงินทุนในการ จัดกิจกรรมเพิ่ม -ได้รับการยก ย่องเชิดชู	-สโมสรเข้าร่วมกิจกรรม 113 คน ตัวแทนทำพระเครื่อง 20 คน -อบรมการใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม 5 เครื่องมือ - ลงพื้นที่ชุมชนสถานประกอบการ ทำพระเครื่อง ได้ปัญหาคณะต้องการวัดมุงคลใน ชุมชนต้องการรายได้ -สร้างนวัตกรรมจากภูมิปัญญาและ ความเชื่อของคนในชุมชน -ต่อยอดและวางแผนธุรกิจคิดกำไร ต้นทุนในการขายพระเครื่อง -ประกวดโครงงานในเครือข่ายกิจการ นักศึกษาระดับชาติ คอสช. ครั้งที่ 16 จ.อุบลราชธานี

นักศึกษา คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม	เป็นลูกค้า และผู้ ผู้เข้าร่วมพิธีไหว้ ครูช่าง	ได้บูชาพระ วิษณุกรรม	-เกิดความภาคภูมิใจและ ศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของ คณะ	เกิดความ ผูกพันกับคณะ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม	-นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในพิธีที่บูชาพระ เครื่อง 170 คน
สถานประกอบการใน ชุมชน ร้าน ภูวนนท์เทรด ดิ้ง ต.นครชุม อ.เมือง จ. กำแพงเพชร	ชุมชนเป็นผู้ช่วย ในการผลิตพระ เครื่อง	ได้รายได้จาก การผลิตพระ เครื่องพิมพ์ดิน เผา	-สร้างรายได้จากการผลิต พระเครื่อง - ทักชะการทำพระที่ถูกส่ง ต่อ	มีรายได้จาก คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรมใน ทุกปี	- เป็นสถานประกอบการทำ เครื่องปั้นดินเผาในชุมชน
คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม	ผู้ดำเนินการจัดพิธี ไหว้ครูช่าง	เกิดวัฒนธรรม ในองค์กร	- จำนวนวัฒนธรรมองค์กร ที่ถูกสืบทอด	ได้อัตลักษณ์ ของคณะ เพิ่มขึ้นและสาน ต่อวัฒนธรรม องค์กรให้คงอยู่	- คณะเป็นผู้จัดพิธีพุทธบูชาและ บวงสรวงพระเครื่องพระวิษณุกรรม และจำบูชาจำนายพระเครื่องในพิธี ไหว้ครูช่างที่จัดขึ้นทุกปี
มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร	ผู้จัดสรรงบประมาณให้กับ คณะ 80000 บาท	ได้ผลดำเนินการ จากคณะ	- เกิดการสร้างชื่อเสียงใน กับมหาวิทยาลัย	เพิ่มโอกาสใน การได้นักศึกษา เพิ่มขึ้น	- มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณ และกำกับติดตามการดำเนิน โครงการ

จากตารางที่ 2 แสดงแผนที่ผลลัพธ์แสดงการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมของโครงการ ผลผลิต และผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะการใช้กระบวนการวิศวกรรมสังคมเป็นเครื่องมือสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล ชุมชน และองค์กร ซึ่งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ และการต่อยอดองค์ความรู้ท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า แสดงให้เห็นชัดถึงเส้นทางของผลลัพธ์จาก “กิจกรรม” → “ผลผลิต” → “ผลลัพธ์” → “ผลกระทบ” โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือวิศวกรรมสังคม 5 ชนิด นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมพระเครื่องที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของทั้งคณะและชุมชน โครงการได้วางกลไกการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่กระบวนการคิด วิเคราะห์ ลงพื้นที่ สร้างนวัตกรรม ไปจนถึงการต่อยอดสู่การตลาดและการประกวดระดับชาติผลกระทบระยะยาว ได้แก่ อัตลักษณ์ของคณะ การสืบสานวัฒนธรรมองค์กร และความเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยกับชุมชน อย่างยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ใช้ แนวคิด "Social Innovation Value Chain" อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดและการปรับมูลค่าผลลัพธ์ของโครงการ

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของโครงการ

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด
สร้างรายได้จากการขายพระเครื่องในพิธีไหว้ครูช่าง	จำนวนพระเครื่องที่ขายได้/องค์
รางวัลระดับชาติ	จำนวนรางวัลที่ได้ในระดับชาติ/รางวัล
เกิดความภาคภูมิใจและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคณะ	จำนวนนักศึกษาที่พึงพอใจในพระเครื่องและพิธีไหว้ครูช่าง/คน
สร้างรายได้จากการผลิตพระเครื่อง	จำนวนพระเครื่องที่ผลิตได้/องค์
ทักษะการทำพระที่ถูกต้อง	จำนวนนักศึกษามีทักษะการทำพระเครื่อง /คน
เกิดการสานต่อวัฒนธรรมองค์กร	จำนวนวัฒนธรรมองค์กรที่ถูกสืบทอด
เกิดการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย	เด็กที่พึงพอใจกับชื่อเสียงของคณะและมหาวิทยาลัย/คน

จากตารางที่ 3 แสดงการกำหนดตัวชี้วัดในตารางนี้ช่วยให้สามารถประเมินผลลัพธ์ของโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้จำนวนคนหรือจำนวนหน่วยที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์วัด เช่น จำนวนพระเครื่องที่ผลิตหรือขายได้ จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ ฯลฯ ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการวัดผลลัพธ์เชิงคุณภาพให้สามารถสื่อสารในเชิงปริมาณได้ชัดเจน ตัวชี้วัดที่ระบุมีความสอดคล้องกับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ (รายได้), ทางสังคม (ความภาคภูมิใจ ศรัทธา), และทางวัฒนธรรม (การสืบสานองค์ความรู้) อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ยังเป็นเชิงปริมาณพื้นฐาน เช่น “จำนวน” ซึ่งอาจยังไม่สะท้อน “คุณภาพ” ของผลลัพธ์

ได้ชัด ตัวชี้วัดในตารางนี้มีความเหมาะสมในเชิงการวัดผลผลิตและผลลัพธ์เบื้องต้น แต่ยังคงพัฒนาไปสู่ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น ระดับความพึงพอใจของชุมชน, ความมั่นคงในการสร้างรายได้ หรือการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของนักศึกษา เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ในเชิงลึกและรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ตาราง 4 สัดส่วนอัตราคิดลดของโครงการ

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	Deadweight	Displacement	Attribution	Drop-off
เกิดความภาคภูมิใจและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคณะ	จำนวนนักศึกษาที่พึงพอใจในพระเครื่องและพิธีไหว้ครูช่าง/คน	50% ไม่ทำพิธีก็ยังคงมี	50% อาจพอใจกับองค์ประกอบอื่นในงานเช่น พราหมณ์ นางรำ ดนตรีไทย การเจิม	50% นักศึกษาอาจมีความเชื่อเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว (สายมู)	25% เมื่อต้องเข้ากิจกรรมซ้ำ 4 ปี จะเบื่อและลดลง
สร้างรายได้จากการผลิตพระเครื่อง	จำนวนพระเครื่องที่ผลิตได้/องค์	50% ไม่ทำชุมชนก็ทำอย่างอื่น	50% ชุมชนเอาเวลาไปผลิตสินค้าอื่นได้	20% มีงบและนโยบายด้านศิลปะวัฒนธรรมเข้ามาผลักดัน	25% รูปแบบเหมือนเดิมจะไม่เป็นที่ต้องการ

สร้างรายได้จากการขายพระเครื่อง ในพิธีไหว้ครูช่าง	จำนวนพระเครื่องที่ขายได้/องค์	50% ไม่ทำก็หารายได้ จากกิจกรรมอื่นได้	50% หักจากส่วนหนึ่ง ของค่ากิจกรรม	20% มีงบและนโยบาย ด้าน ศิลปะวัฒนธรรม เข้ามาผลักดัน	25% รูปแบบ เหมือนเดิมจะ ไม่เป็นที่ ต้องการ
รางวัลระดับชาติ	จำนวนรางวัลที่ได้ในระดับชาติ/ รางวัล	50% ไม่ได้รางวัลก็ได้แค่ เข้าร่วมปกติ	33% มีโอกาสชนะ 1/3 หรือแค่เข้าร่วม	50% ความเชื่อมั่นและ เกรงใจใน ผู้รับผิดชอบ โครงการที่เป็น SEAL	25% โอกาสได้รางวัล ซ้ำแต่ละปีลดลง
ทักษะการทำพระที่ถูกส่งต่อ	จำนวนนักศึกษาที่มีทักษะการทำพระ เครื่อง /คน	50% ไม่ทำก็มีลูกจ้างสาน ต่อ	50% แทนที่การทำพระ ด้วยวิธีอื่น	20% กำแพงเพชรมี ชื่อเสียงด้านพระ เครื่อง	25% รูปแบบ เหมือนเดิมจะ ไม่เป็นที่ ต้องการ
เกิดการสานต่อวัฒนธรรมองค์กร	จำนวนวัฒนธรรมองค์กรที่ถูกสืบต่อ	50% ไม่ทำก็จะมียังคงมี วัฒนธรรมนี้ไป เรื่อยๆ	50% อาจยกเลิก วัฒนธรรมเก่า ปรับเป็น	50% ที่อื่นอย่างเทคนิค อาชีวะ ก็ทำและมี ชื่อเสียง	25% รูปแบบเดิมๆ อาจเปลี่ยนไป ตามผู้บริหาร

			วัฒนธรรม รูปแบบใหม่ๆ		
เกิดการสร้างชื่อเสียงในกับ มหาวิทยาลัย	เด็กที่พึงพอใจกับชื่อเสียงของคณะ และมหาวิทยาลัย/คน	50% ไม่ทำมหาวิทยาลัย ก็มีชื่อเสียงคงเดิม	50% ชื่อเสียงอาจไม่ ได้มาจาก โครงการแต่อาจ มาจากตัวบุคคล	50% มีเครือข่ายจัดงาน สนับสนุนทุกปีและ ส่วนใหญ่เป็นคน ราชภัฏ	25% การโฆษณา ผลงานเดิมๆ ความน่าสนใจ จะลดลง

จากตารางที่ 4 แสดงการสะท้อนความพยายามในการปรับค่าผลลัพธ์ให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยใช้แนวคิด Deadweight, Displacement, Attribution และ Drop-off เพื่อลดอคติจากการประเมินมูลค่าเกินจริง ทำให้การวัด SROI มีความสมดุล สะท้อนผลลัพธ์ที่แท้จริงของโครงการมากขึ้น ตารางนี้สะท้อนการวิเคราะห์ผลกระทบสุทธิอย่างรอบคอบ โดยหักปัจจัยที่ไม่ใช่ผลลัพธ์ตรงของโครงการค่า Deadweight สูงถึง 50% แสดงว่า ผู้รับประโยชน์จำนวนมากอาจได้ผลลัพธ์บางส่วนโดยไม่ต้องพึ่งโครงการ ส่วน Drop-off อยู่ที่ 25% ทัวไป แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่องการกำหนดค่า Deadweight และ Drop-off ในตารางนี้เป็นการประเมินที่ระมัดระวังและสมจริง สะท้อนถึงการตระหนักว่าผลกระทบที่เกิดจากโครงการไม่ได้เกิดจากปัจจัยเดียวการวิเคราะห์เชิงลึกนี้ช่วยให้การคำนวณ SROI มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการลด Deadweight โดยการออกแบบกิจกรรมให้ตรงกับปัญหาเฉพาะกลุ่มมากขึ้น

ตารางที่ 5 ผลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โครงการ

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	ตัวแทนทาง การเงิน	มูลค่า ผลประโยชน์	Deadweight	Displacement	Attribution	Drop-off	ผลกระทบ
เกิดความ ภาคภูมิใจและ ศรัทธาในสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ของคณะ	จำนวน นักศึกษาที่พึง พอใจในพระ เครื่องและพิธี ไหว้ครูช่าง/ คน	ค่ากิจกรรม คณะ ปีละ 100 บาท จำนวน 170 คน	7,000.00	50%	50%	50%	25%	361,250.00
สร้างรายได้จาก การผลิตพระ เครื่อง	จำนวนพระ เครื่องที่ผลิต ได้/องค์	ต้นทุนในการ เตรียม อุปกรณ์สอน ทำพระเครื่อง	3,000.00	50%	50%	20%	25%	90,000.00
สร้างรายได้จาก การขายพระเครื่อง ในพิธีไหว้ครูช่าง	จำนวนพระ เครื่องที่ขาย ได้/องค์	จากผู้เข้าร่วม 113 คน คิด แค่เฉพาะผู้ที่ ดำเนินการ หลัก 20 คน ค่าแรงวันละ	18,000.00	50%	50%	20%	25%	225,420.00

		180 บาท 5 วัน						
รางวัลระดับชาติ	จำนวนรางวัล ที่ได้ใน ระดับชาติ/ รางวัล	ค่าใช้จ่ายการ ไปประกวด 2 คน ค่าละ ทะเบียน 2000 ค่าห้อง 3วัน 3600 ค่าเบี้ยเลี้ยง 220/วัน 1320 รวม	6,920.00	50%	33%	50%	25%	502.50
ทักษะการทำพระ ที่ถูกส่งต่อ	จำนวน นักศึกษามี ทักษะการทำ พระเครื่อง / คน	ค่าใช้จ่ายการ สอนทำพระ เครื่อง	3,000.00	50%	50%	20%	25%	14,400.00
เกิดการสานต่อ วัฒนธรรมองค์กร	จำนวน วัฒนธรรม องค์กรที่ถูก สืบต่อ	ค่าใช้จ่ายการ จัดงานไหว้ ครูช่าง	30,000.00	50%	50%	50%	25%	1,250.00

เกิดการสร้างเชื้อ เสียงในกับ มหาวิทยาลัย	เด็กที่พึงพอใจ กับชื่อเสียง ของคณะและ มหาวิทยาลัย/ คน	งบที่ มหาวิทยาลัย จัดสรร ให้กับคณะ	80,000.00	50%	50%	50%	25%	9,562.50
--	---	---	-----------	-----	-----	-----	-----	----------

จากตารางที่ 5 แสดงการแปลงผลลัพธ์เป็นมูลค่าทางการเงิน ทำให้สามารถคำนวณอัตราผลกระทบสุทธิของแต่ละผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน โดยมีการหักค่า Deadweight และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์ที่มีมูลค่าสูงที่สุดคือ ความภาคภูมิใจของนักศึกษา รองลงมาคือ รายได้จากการขายและผลิตพระเครื่อง สะท้อนให้เห็นถึงผลตอบแทนที่หลากหลายทั้งด้านจิตใจและเศรษฐกิจ ตารางนี้รวมข้อมูลมูลค่าผลประโยชน์ รายการหักลบ (DDA-Drop off, Deadweight, Displacement, Attribution) และผลกระทบสุทธิพบว่า ผลลัพธ์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด ได้แก่ ความภาคภูมิใจของนักศึกษา (361,250 บาท) และรายได้จากพระเครื่อง (225,420 บาท) ซึ่งเป็นดัชนีสำคัญของมูลค่าทางจิตใจและเศรษฐกิจตารางนี้แสดงให้เห็นว่าการลงทุนเพียงเล็กน้อยในกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมและนวัตกรรมการชุมชนสามารถสร้างผลตอบแทนที่สูงมาก โดยเฉพาะการบูรณาการเรียนรู้อ การตลาด และความเชื่อการแปลงผลลัพธ์เป็นมูลค่าทางการเงินอย่างชัดเจน ทำให้สามารถใช้ข้อมูลนี้ในการเสนอของบประมาณ หรือสื่อสารกับผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจได้อย่างมีพลัง

ตารางที่ 6 ผลการประเมินอัตราผลตอบแทนทางสังคมของโครงการ ณ อัตราคิดลดร้อยละ3.5 (Discount Rate)

ผลลัพธ์	ปีที่ 0	ปีที่ 1
เกิดความภาคภูมิใจและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคณะ	-	349,033.82
สร้างรายได้จากการผลิตพระเครื่อง	-	86,956.52
สร้างรายได้จากการขายพระเครื่องในพิธีไหว้ครูช่าง	-	217,797.10
รางวัลระดับชาติ	-	485.51
ทักษะการทำพระที่ถูกส่งต่อ	-	13,913.04
เกิดการสานต่อวัฒนธรรมองค์กร	-	1,207.73
เกิดการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย	-	9,239.13
รวม	-	678,632.85
มูลค่าปัจจุบันในแต่ละปี	-	678,632.85
มูลค่าปัจจุบันทั้งหมด (PV)		678,632.85
ต้นทุนโครงการ		520,712.85
อัตราผลตอบแทนทางสังคม		4.30

จากตารางที่ 6 จากการวิเคราะห์พบว่า โครงการสร้างผลตอบแทนทางสังคมอยู่ที่ 4.30 เท่า แสดงถึงความคุ้มค่าของโครงการในเชิงเศรษฐกิจและสังคม สะท้อนถึงศักยภาพของแนวคิดวิศวกรสังคมในการขับเคลื่อนชุมชนและสถาบันการศึกษา จากมูลค่าผลตอบแทนรวม 678,632.85 บาท เทียบกับต้นทุน 520,712.85 บาท ได้ SROI Ratio = 1:4.30 แปลว่า ทุก 1 บาทที่ลงทุนในโครงการ สร้างผลตอบแทนกลับคืนสู่สังคมถึง 4.30 บาท ซึ่งถือว่า "สูงมาก" และแสดงถึงความคุ้มค่าในการดำเนินโครงการอัตราผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ของโครงการอยู่ในระดับสูง สะท้อนถึงการออกแบบกิจกรรมที่ตอบโจทย์ทั้งเป้าหมายทางการศึกษา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างบูรณาการการประเมินด้วยอัตราคิดลด 3.5% ยังตอกย้ำความคุ้มค่าในระยะยาว ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงกลยุทธ์ในการวางแผน “ขยายผล” ไปยังคณะหรือชุมชนอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพ (Qualitative Indicators): เช่น ระดับความพึงพอใจ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความยั่งยืนของรายได้
2. ขยายผลไปยังพื้นที่ชุมชนอื่น ๆ: โดยใช้โมเดลพระเครื่องนี้เป็นต้นแบบสำหรับนวัตกรรมชุมชนอื่น เช่น เครื่องจักสาน สมุนไพร ฯลฯ
3. วางระบบติดตามผลกระทบระยะยาว (Impact Tracking System): เช่น ติดตามรายได้ของชุมชนในระยะ 3 ปี การสืบทอดทักษะ ฯลฯ
4. เสริมการตลาดดิจิทัลให้กับผลิตภัณฑ์จากโครงการ: เช่น เปิดช่องทางขายออนไลน์ เพิ่มยอดขายพระเครื่องจากพิธีไหว้ครู
5. สร้างฐานข้อมูลกลางเพื่อการวิเคราะห์ SROI ทุกปี: เพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนทางสังคม และประเมินจุดอ่อนของโครงการ

ภาคผนวก



การจำหน่ายพระวิชญ์กรรม ในวันไหว้ครูช่าง



วิศวกรรมสังคม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม



วิศวกรรมสังคม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม



นำเสนอผลงานที่งานเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา
เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านกิจการนักศึกษา
และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ระดับชาติ ครั้งที่ 16

"คอ.ศช."

ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ประสงค์
และโรงแรมสุโขทัยแกรนด์ จ.อุบลราชธานี





วิศวกรรมสังคม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม



นางสาวดารารัตน์ คมพุดชา และ นางสาวณัฐริดา จันทะวงษ์

ได้รับถ้วยรางวัล รองชนะเลิศอันดับ 2 และเกียรติบัตร "ระดับดีเยี่ยม"
ในการนำเสนอผลงาน โครงการวิศวกรรมสังคมและโครงการสร้างสรรค์
เรื่อง การสร้างพระเครื่องพิมพ์ดินเผาเพื่อใช้ในพิธีไหว้ครูช่างของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มอบโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี



มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ขอแสดงความยินดีกับ
นักศึกษาสาขาการจัดการโลจิสติกส์
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

นางสาวดารารัตน์ คมพุดชา
นางสาวณัฐริดา จันทะวงษ์
นักศึกษาสาขาการจัดการโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 3



ได้รับรางวัล "รองชนะเลิศอันดับ 2"
และเกียรติบัตร "ระดับดีเยี่ยม"

ในการนำเสนอผลงาน โครงการวิศวกรรมสังคมและโครงการสร้างสรรค์
เรื่อง การสร้างพระเครื่องพิมพ์ดินเผาเพื่อใช้ในพิธีไหว้ครูช่างของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ในงานเครื่องถ้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านกิจการนักศึกษา และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ระดับชาติ ครั้งที่ 16
วันที่ 21-23 มีนาคม 2568 ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสสวสจ.ประสิทธิ์ และโรงแรมสุโขทัยแกรนด์ จ.อุบลราชธานี



www.kpru.ac.th



[illegible]

อ้างอิง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). (2563). *คู่มือการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI)*.

<https://resourcecenter.thaihealth.or.th/library/ebook/5187>

Gair, C. (2009). *SROI Act II: A Call to Action for Next Generation SROI*. The Roberts Enterprise Development Fund (REDF). <https://redf.org>

Nicholls, J., Lawlor, E., Neitzert, E., & Goodspeed, T. (2012). *A guide to Social Return on Investment*. Social Value UK. <https://socialvalueuk.org>